

B&W-voorstel

Onderwerp: Uitvoeringsprogramma Regenboogstad 2015-2017

1) Status

Het voorstel betreft de beleidsvoorbereiding van Regenboogstad 2015 - 2017, welke past binnen de vastgestelde programmabegroting.

2) Samenvatting

Het Uitvoeringsprogramma Regenboogstad 2015-2017 geeft vervolg aan het programma Seksuele Diversiteit 2012-2014 waarmee we in onze gemeente aandacht besteden aan de emancipatie en veiligheid van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgenders (LHBT's). In dit programma beschrijven we de opbrengsten van de eerste programma periode, de punten van aandacht, de doelen en een globaal overzicht van activiteiten voor de komende periode 2015-2017.

3) Voorstel

Vaststellen Uitvoeringsprogramma Regenboogstad 2015-2017

Steller : Koster

Tel. : 6159659

E-mail : i.koster@s-hertogenbosch.nl

4) **Aanleiding**

De gemeente 's-Hertogenbosch heeft vanaf 2012 deelgenomen aan het Landelijke Programma Koplopergemeenten Seksuele Diversiteit. Deze samenwerking met het Ministerie van OCW en de andere koplopergemeenten is er op gericht om een bijdrage te leveren aan de veiligheid en emancipatie van de groep van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgenders (LHBT). Vanuit het Ministerie is een verlenging van de programma periode voorgesteld onder de naam Regenboogstad. Het college heeft op 7 oktober 2014 besloten het lokale programma gedurende de periode 2015-2017 voort te zetten. In het verlengde hiervan is in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen in december 2014 een Roze Stembusakkoord door alle Bossche politieke partijen ondertekend. Dit schetst het belang dat ook vanuit de lokale politiek wordt gehecht aan het thema seksuele diversiteit.

In deze uitvoeringsnotitie schetsen we globaal de opbrengsten van de afgelopen periode, benoemen we aandachtspunten en keuzes voor vervolg en benoemen we de activiteiten voor het meerjarenprogramma 2015-2017.

5) **Inhoud Programma Regenboogstad 2015-2017**

5.1 Aanpak Koplopergemeente 2012 - 2014

In de eerste programma periode (2012-2014) als Koplopergemeente is een stuurgroep opgericht en zijn verschillende werkgroepen aan de slag gegaan om activiteiten uit te voeren of lopende activiteiten te versterken. De betrokken partijen zijn het COC Noord-Oost Brabant, RADAR, GGD, Nos Baranka en het Koning Willem 1 College. Daarnaast hebben ook FC Den Bosch, enkele VO-scholen en zorginstellingen een actieve rol gespeeld.

De thema's waar op activiteiten zijn uitgevoerd zijn:

- Jeugd en voorlichting
- Veiligheid en monitoring
- Sport
- Ouderen en zorg
- Zichtbaar en bespreekbaar maken

Gezien de relatief korte tijd dat er beleid is ontwikkeld en uitgevoerd met betrekking tot dit onderwerp is er voor gekozen in de nieuwe periode deze thema's te handhaven. In bijlage 1 is het Activiteitenoverzicht 2012-2014 bijgevoegd.

Onderzoek

Een van de speerpunten van het landelijke programma is het regulier monitoren van de veiligheid en emancipatie van de LHBT-groep. In deze programma periode zijn in de lokale veiligheidsmonitor (2013) specifieke vragen opgenomen met betrekking tot de groep homoseksuele mannen, lesbische vrouwen en biseksuelen. De bevindingen voor onze gemeenten komen in grote lijnen overeen met landelijke onderzoeken¹ en biedt enkele aanknopingspunten voor vervolginzet. Een eerste aandachtspunt voor vervolgonderzoek is

¹ Zoals het in mei 2015 gepubliceerde onderzoek "Wel trouwen, niet zoenen" van het Sociaal Cultureel Planbureau.

de doelgroep transgenders, deze is in dit onderzoek namelijk nog niet meegenomen. De rapportage is ter inzage bijgevoegd.

De meest opvallende punten zijn:

- 92% van de Bosschenaren heeft geen probleem met homoseksualiteit.
- Jongeren, allochtonen en lager opgeleiden hebben vaker een probleem met homoseksualiteit;
- 65% van de Bosschenaren verwacht dat homoseksuelen zonder problemen voor hun relatie kunnen uitkomen;
- Van de Bossche LHB-ers is slechts 39% het hiermee eens en 22% is het hiermee oneens;
- 30% van de lesbische, homo- of biseksuele Bosschenaren voelt zich onveilig;
- 21% van de heteroseksuele Bosschenaren voelt zich onveilig;
- 15% van de lesbische, homo- of biseksuele Bosschenaren heeft te maken gehad met geweld;
- 8% van de van de heteroseksuele Bosschenaren heeft te maken gehad met geweld.

De cijfers van ervaren onveiligheid en ervaring met geweld zijn niet terug te vinden in de meldingen en registraties van de politie of RADAR (Meldpunt Discriminatie)

Aandachtspunten en keuzes voor vervolg

Zoals blijkt uit voorgaande paragraaf is er een aantal punten die onze aandacht verdienen in de komende programmaperiode. Zo lijkt de overigens zeer uiteenlopende groep van LHBT-ers in zijn algemeenheid wel geaccepteerd te worden, maar die acceptatie wordt door de LHBT-ers zelf niet zo ervaren. Bovendien is er aantoonbaar verschil in ervaren gevoel van (on)veiligheid en ervaren situaties van geweld.

De afgelopen periode is geen specifieke aandacht geweest voor de transgenders, dit is een groep die relatief vaak kampt met problemen op school, werk en in sociale relaties. Verder is er vrij weinig specifieke aandacht geweest voor LHBT-jongeren. Daarnaast vestigen we meer aandacht op onze eigen organisatie als dienstverlenende instantie richting LHBT-bewoners en onze organisatie als werkgever.

Er is een gereede kans dat het landelijke beleid op dit onderwerp zal aflopen. Dit betekent dat de ondersteuning vanuit het Rijk (door Movisie) zal aflopen en dat we als gemeente na 2017 waarschijnlijk geen beschikking meer zullen hebben over de middelen Regenboogstad. Het is dus van belang in te zetten op verankering van beleid bij betrokken partijen en organisaties. Daarnaast zetten we in op het versterken van zelforganisaties en (informele) netwerken om duurzaam effect te sorteren.

5.2 Aanpak Regenboogstad 2015-2017

Evenals in voorgaande periode is dit uitvoeringsprogramma samen met de partners opgesteld. Activiteiten worden veelal voortgezet met het doel deze te borgen binnen lokale organisaties. Daarnaast zijn enkele accentverschillen gelegd in die zin dat we meer inzetten op het organiseren van sociale netwerken bijvoorbeeld voor jongeren met inzet van Jongeren Ambassadeurs en wordt specifiek aandacht besteed aan transgenders met als aftrap de T-conferentie in het Coming Out Weekend.

Zoals voorgaande jaren is er een stuurgroep die de hoofdlijnen van het programma zal volgen en werkgroepen die uitvoering geven aan de geplande activiteiten met onder meer lokale partners als RADAR, GGD, COC, Nos Baranka, KNVB en Politie.

Programma doelen

1. Vergroten sociale acceptatie LHBT-groep;
2. Versterken emancipatie en weerbaarheid van LHBT-groep;
3. Versterken zelfredzaamheid en zelforganisatie van LHBT-groep;
4. Verbeteren van veiligheid van LHBT-groep.

Om deze overkoepelende doelen te behalen zijn op de vijf inhoudelijke thema's die ook de vorige programma periode werden gehanteerd de concrete te behalen resultaten en activiteiten benoemd.

5.2.1 Jeugd en voorlichting

Op het gebied van jeugd en voorlichting is veel te winnen. Hoe eerder kinderen mee krijgen dat mensen verschillend zijn en daar mee leren omgaan, hoe beter. Vooral jongeren (12-19) hebben moeite met de acceptatie van "anders zijn" in zijn algemeenheid, maar in het bijzonder met lesbische, homoseksuele, biseksuele of transgender leeftijdsgenoten. Dit zijn de jongeren die bewust of onbewust gepest worden, wat hen ernstig kan belemmeren in hun persoonlijke ontwikkeling en met betrekking tot schoolprestaties. Ook in de samenwerking met het onderwijs is het creëren van bewustwording binnen onderwijsinstellingen zelf een doel. Met het ontwikkelen en organiseren van activiteiten en aanbod is de behoefte vanuit het onderwijs (en de jongeren zelf) vanzelfsprekend leidend.

Beoogde resultaten eind 2017

- Meer scholen voor primair onderwijs nemen deel aan de Week vd Lentekriebels (2015: 16)
- Meer scholen voor voortgezet onderwijs besteden blijvend aandacht aan het voorkomen van pesten (2015: 5)
- Meer scholen voor voortgezet onderwijs benutten het beschikbare aanbod Doorlopende Leerlijn Seksuele Diversiteit (2015: 1)
- Op meer scholen voor voortgezet onderwijs is een Roze netwerk ontwikkeld (2015: 1)

Activiteiten

Domein	Doelgroep	Activiteiten	Uitvoering
Primair Onderwijs	Leerlingen (Ouders)	Week van de Lentekriebels	Scholen (GGD)
	Leerlingen	Zie ook Powerkicks onder Sport	
Voortgezet Onderwijs	Leerlingen	Container project #Durf jij het aan? (gerealiseerd september 2015)	Scholen, Power up, Radar,
	Leerlingen	Theatervoorstellingen in het VO , gekoppeld met lespakket.	KW1C, GGD, COC
	Mentoren/ Docenten	Stuudiemiddag Omgaan met Pesten (gerealiseerd september 2015)	Power up

	Mentoren/ Docenten	Inventarisatie behoefte VO scholen en doorontwikkeling doorlopende leerlijn	Radar
	Mentoren/ Docenten	Training docenten (ca 3 scholen per jaar)	Radar, COC
MBO	Leerlingen Docenten	Theater uitvoeringen ("Pottenkijkers" en "Geen Gezicht")	KW1C, AanZet
Participatie	Jongeren	Ontwikkelen van (informele) netwerken voor en door jongeren, benutten gevraagd en ongevraagd advies.	Jongeren Ambassadeurs

5.2.2 Veiligheid en monitoring

Uit onderzoeken blijkt dat Nederlanders net als de bewoners van onze gemeente tolerant (lijken te) zijn ten aanzien van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgenders. Dit wordt door deze groepen zelf echter niet zo ervaren. Cijfers over gevoelens van onveiligheid en geweld² bevestigen dat het van belang blijft om de aandacht te vestigen op het verbeteren van de veiligheid van de LHBT-ers en de bewustwording hieromtrent van de (heteroseksuele) omgeving.

Beoogde resultaten eind 2017

- In elk van de zes stadsdelen zijn professionals getraind mbt bewustwording en veiligheid. Zij hebben handelingsrepertoire om problematiek te voorkomen of in te grijpen.
- Meer bewoners zijn zich bewust van hun bijdrage aan veiligheid van LHBT-ers.

Activiteiten

Domein	Doelgroep	Activiteiten	Uitvoering
Wijk	Wijkwerkers	Training bewustwording en omgaan met LHBT-ers	Radar
	Bewoners	Opinieartikel voor wijkkranten en websites over veiligheid, verspreiden regenboogvlaggen	Radar
	Bewoners/ professionals	Opinieartikel in Brabants Dagblad in aanloop naar roze evenementen (bijv 'Coming Out Day')	Radar
Wijk/ Participatie	Bewoners	Theaterstuk "Gaia, een moeder" in de wijk	Aanzet MEER met Elkaar
	LHBT-ers uit moslimgemeenschap	Inventariseren behoefte Roze Iftar (maaltijd gedurende Ramadan) Roze Iftar (2016 en 2017)	Radar Zelforganisaties

² Van alle de Bosschenaren heeft 8% te maken gehad met geweld veelal in huis, van de Bossche LHBT-ers is dit 15% veelal buitenshuis (Onderzoek Seksuele Diversiteit O+S, 2014)

5.2.3 Sport

Het sportveld is een omgeving waar LHBT-ers zich vaak niet geaccepteerd voelen en waar het klimaat weinig uitnodigend lijkt om dit bespreekbaar te maken. Aan de andere kant kunnen bekende professionele sporters op een positieve manier de aandacht vestigen op het onderwerp als boegbeeld of ambassadeurs door het uitdragen van de boodschap van tolerantie en acceptatie. Daarnaast zijn veiligheid en respect voor elkaar op het sportveld zeer actuele onderwerpen waarbij de ruimte bestaat om het thema LHBT hieraan te verbinden.

Beoogde resultaten eind 2017:

- Op amateurvoetbal verenigingen zijn trainers/coaches getraind (omgaan met diversiteit);
- Meer scholen voor primair onderwijs nemen deel aan Powerkicks (sport activiteit gericht op acceptatie seksuele diversiteit) (2015: 9);
- Combinatiefunctionarissen/Citytrainers hebben een certificaat "Trainer Diversiteit".

Activiteiten

Domein	Doelgroep	Activiteiten	Uitvoering
Primair Onderwijs	Leerlingen	Powerkicks (voetbal) clinics met aandacht voor seksuele diversiteit uitgevoerd ism FC Den Bosch en Citytrainers. Gekoppeld aan Week van de Lentekriebels.	Radar; FC Den Bosch; 's-Port; KNVB;
PO/wijk	Leerlingen	Combinatiefunctionarissen besteden aandacht aan seksuele diversiteit in gymles en/of naschoolse sport activiteiten in de Week van de Lentekriebels.	Radar 's-Port
Voortgezet Onderwijs		Combinatiefunctionarissen besteden aandacht aan seksuele diversiteit in gymles.	Radar 's-Port
Sport verenigingen	Besturen	Meenemen in Convenant Veilig Sport Klimaat Uitwerking geven aan thema tbv Team verenigingen ('s-Sport) en verenigingsondersteuners (KNVB)	's-Port Radar KNVB
	(Jeugd) coördinatoren Trainers/ coaches	Verenigingen ondersteunen bij uitvoering geven aan thema diversiteit vanuit kader convenant Veilig Sport Klimaat	's-Port Radar KNVB
	Amateurteams Voetbal	Presenteren onderzoek Universiteit van Nijmegen bij amateurverenigingen naar acceptatie LHBT (Gerealiseerd oktober 2015)	Radar FC Den Bosch

5.2.4 Ouderen en zorg (algemeen)

Binnen de LHBT-groep zijn personen die hulp of ondersteuning nodig hebben extra kwetsbaar. Naast hun "reguliere" hulpvraag speelt het al dan niet herkennen en accepteren van hun seksuele geaardheid door hulpverleners een rol. Dit wordt bij zorginstellingen voor ouderen reeds opgepakt en voortgezet. Binnen de zorg voor jeugd en jongeren en overige kwetsbare doelgroepen is hier nog relatief weinig aandacht voor.

Beoogde resultaten eind 2017:

- In elke van de zes wijken zijn (jeugd) professionals getraind mbt LHBT;
- Meer zorginstellingen (voor ouderen) hebben een Roze Loper (2015:2).

Activiteiten

Domein	Doelgroep	Activiteiten	Uitvoering
Wijk	SWT leden	Training bewustwording en omgaan met LHBT-ers	Radar COC
Zorg	Directie en Medewerkers	Training bewustwording/acceptatie LHBT, aandacht voor LHBT in activiteiten met als resultaat het certificaat "Roze Loper".	COC Bureau Christiaens

5.3.5 Zichtbaar en bespreekbaar maken

Veel van de activiteiten in het programma zijn gericht op zichtbaar en bespreekbaar maken. Hier spitsen we ons toe op hoe we tijdens stedelijke evenementen of speciale data specifiek aandacht willen besteden aan LHBT-groepen. We werken ook aan specifieke thema's zoals transgenders en de groep (jonge) LHBT-ers met een multiculturele achtergrond.

Beoogde resultaten eind 2017:

- Evenementen kalender en structurele inzet tijdens relevante evenementen;
- Er is een ondersteuningsnetwerk voor transgenders;
- Er is een ondersteuningsnetwerk voor multi-culturele LHBT-ers;
- De gemeente 's-Hertogenbosch heeft een "Roze Loper".

Activiteiten

Domein	Doelgroep	Activiteiten - 2015	Uitvoering
Stad (Regio)		Uitwerken Evenementenkalender om bestaande en nieuwe evenementen te benutten om bewustwording uit te (laten) dragen.	Afd. Comm. WG Regenboog
Stad (Regio)		T-netwerk, te ontwikkelen nav opbrengsten T-conferentie (gerealiseerd oktober 2015)	COC
Stad	Gemeentelijke organisatie	Onderzoek en activiteiten ontwikkelen gemeente als loket en werkgever voor LHBT-ers	Oa. Afd. OAP, Burgerzaken.

6) Begroting 2015-2017

Het budget Regenboogstad (1) is beschikbaar gesteld vanuit het Rijksprogramma Regenboogsteden van het ministerie van OCW en is bedoeld voor activiteiten in het kader van LHBT-beleid. Vanuit het budget Diversiteit (2) worden activiteiten gefinancierd op het bredere thema van Diversiteit zoals de opdracht Preventie aan Radar, maar ook de jaarlijkse subsidie voor het COC. Hier staat dat deel van het budget opgenomen dat voor Radar en het COC beschikbaar is.

In juni 2015 is bekend geworden dat de gemeente 's-Hertogenbosch gast-stad mag zijn voor Roze Zaterdag 2017. De Stichting Roze Zaterdag 2017 (in oprichting) is zelf verantwoordelijk voor de financieren van het evenement. Als gemeente faciliteren en ondersteunen we het evenement in 2017. Om die reden zijn extra middelen gereserveerd onder de noemer Communicatie/Promotie voor 2016 en 2017 uit het budget Diversiteit.

6.1 Regenboogstad

Uitgaven/Verplichtingen	2015	2016	2017
Radar Preventie en Veiligheid	€ 71.000	€ 71.500	€ 71.500
COC	€ 19.000	€ 18.000	€ 18.000
Roze Loper/Zorg	€ 7.500	€ 7.500	€ 7.500
Communicatie/Promotie	€ 7.500	€ 10.000	€ 20.000
Totaal	€ 105.000	€107.000	€ 117.000
Inkomsten / Dekking	2015	2016	2017
Regenboogstad – VWS (1)	€ 23.000	€ 20.000	€ 20.000
Diversiteit (2)	€ 82.000	€ 87.000	€ 97.000
Budget	€ 105.000	€ 107.000	€ 117.000

7) Risicoparagraaf

N.v.t.

8) Communicatie

Na vaststelling wordt het uitvoeringsprogramma op de website van de gemeente geplaatst.

Bijlagen:

Bijlage 1: Activiteiten Overzicht 2012-2014

Bijlage 2: Onderzoek Seksuele Diversiteit